

antracte

ÎNCĂ O „NOAPTE FURTUNOASĂ”

Două stagiuni ne despart de încercarea de a-i da un chip scenic corespunzător *Noptii furtunoase* a lui Ion Luca Caragiale. O montare fără ecou la Teatrul Național din Cluj, o experiență discutabilă la Teatrul „Nottara”, o valorificare onestă la Studioul Institutului de teatru. Ce s-ar mai putea arăta inedit într-o nouă montare cu această piesă? Sau ce s-ar putea arăta mai bine? Întreprinderea lui Romulus Vulpescu încercată cu colectivul teatrului din Ploiești dovedește că există încă posibilități în această privință, surse inexplorate, care — la o lectură avizată — se revelează. Spectacolul nu vrea cu tot dinadinsul să arate ceva nou; dar vrea să arate *mai bine*; și acest lucru — într-un moment când se mai discută în contradictoriu despre ceea ce ar trebui să fie „Caragiale în vremea noastră” — e demn de apreciat. Mai întâi să subliniem faptul că regizorul a ținut să imprime piesei desfășurarea dinamică firească, de noapte „furtunoasă”, cu cascade de evenimente zgomotoase, într-o casă cu tabieturi, unde liniștea lucrurilor e la rang de „prînțip”. Faptul că toate personajele farsei au a-și lăsa în antreu

încălțăminte pentru a păși în interior în papuci de casă e un semn în această privință, de un bun efect comic, ori de câte ori motivele intrării unuia sau altuia dintre protagoniști contrastează vădit cu această rupere de timp. Raporturile lui Jupin Dumitrache (Candid Stoica) cu subalternul său Ipingescu (Cornel Revent) nu mai sînt întrutotul determinate de grad; ca un om al casei, ipistatul știe și el cîteva lucruri, mai bine chiar decît le știe un Spiridon, și relatările superiorului nu-l interesează decît în măsura în care-i oferă prilejul să se bucure de cîteva pătorele și o țigară în plus. Lectura „Vocii patriotului național” e, și la propriu, după jocul cu lampa, o incursiune fără sorți de izbîndă după „lumină”. Din tabieturi mai face parte și promptitudinea cu care amanții farsei își manifestă simțul de posesiune, dezbrăcîndu-se fără inutile reticențe, ca la ei acasă. Această operațiune stîrnește un haz teribil la apariția lui Rică Venturiano (Valeriu Popescu) și are darul să-l caracterizeze oarecum altfel față de predecesorii săi scenici. Într-adevăr, Rică vine aici, la întîlnire, cu trufia lucrului bine pus la punct, și tiradele sale introductive față de Veta nu se mai arată a fi decît o formalitate oarecare. Cu atît mai mare e uluirea sa în fața confuziei, cu atît mai precipitată și comică dorința de a se vedea în siguranță. Are dreptate Vulpescu; monologul lui Rică, după incursiunea pe schele, e psihologic fals. De aceea ni s-a părut de bun efect, pentru întregirea personajului, popasul pe care acesta îl face pe pervazul ferestrei amenințătoare, notîndu-și într-un carnet fazele aventurii de pomină. Acțiunea s-a oprit, Rică parcă ar încerca s-o reconstituie din amintiri. N-ar fi fost rău ca regizorul să sugereze cu efect sporit și faptul că abaterile de la onoarea de familist fac parte de asemeni din tabieturile casei.

Dar asta nu e o rezervă; e o părere de recenziat. Interpretii ploiești, în formă, joacă această comedie cu vervă și compun tipuri de efect: Veta (Margareta Pogonat), Zița (Gina Trandafirescu) Chiriac (Nicolae Dinică), Spiridon (Constantin Drăgănescu — interpret și al monologului de deschidere: *Moșii*).

C. P.

PISICA ALBĂ ÎN FAȚA ACOPERIȘULUI

Imaginea dulceagă, de o tristețe calmă, a unei duminici de toamnă (sfârșit sau început de secol), cu un decor adecvat — covor de frunze moarte, galben-aurii și roșcate, dansînd lent în bătaia vîntului și în acordurile unei muzici de bilci —, cu plimbări singuratic pe parc, cu aduceri-aminte, cu regrete, cu pitorescul unei chermese într-un mediu cam deochiat, cu femei tipător îmbrăcate și fardate, cu aburi de alcool și fum acru de țigară, focuri de pistol cu capse și sunet hodorogit de pian mecanic, acesta este fundalul pe care se desfășoară *Frumoasa duminică de septembrie* de Ugo Betti.

Parabola din text, cam îndoielnică (și care nu o onorează pe eroină), despre o biată pisică albă, claustrată, care visa să iasă pe acoperiș în căutarea aventurii, dar care refuză să mai iasă cînd, după ani, i se oferă, în sfîrșit, prilejul, este transpusă pe planul realului în prologul la o aventură eșuată între soția unui consilier municipal — căreia în final i se deschide, prematur, perspectiva de a deveni bunică — și un arhivar obscur, dar cu vise strălucitoare.

Piesa conține, abia schițat, gestul tardiv de protest al unei femei ce se consideră nedreptățită, o încercare de încălcare a unor convenții, o tentativă intimplătoare de eliberare, lipsită tocmai

aceea de convingere și de forță. Momentul de răzvrătire sinceră din final, cele câteva adevăruri spuse răspicat aici se pierd în falsul unor situații, într-un deznoadămint convențional.

În spectacolul Teatrului „Nottara“, Sanda Manu acceptă cu indulgență textul și adoptă o atitudine neutră față de naivitățile lui. Avînd un prețios auxiliar în decorul frumos al Lidiei Radian, regia realizează cu acuratețe o atmosferă de poezie în care să se poată depăna decent, ferită de a aluneca în banal sau de a căpăta o alură romantică nemeritată, o povestire despre o idilă timidă, despre o prietenie care se înfiripă, dar care nu se poate realiza, despre o revoltă la fel de timidă și nerealizată. Regretăm că textul nu a putut să-i ofere mai mult.

Eugenia Bădulescu (Adriana Norburi) satisface, înainte de toate, pretenția inițială a autorului de a fi „foarte frumoasă“. Tulburarea eroinei la spectacolul toamnei, cu toate asociațiile pe care le evocă, se reflectă ca într-o oglindă în ochii mari, plini de întrebări și freamăt ai interpretei. Jocul ei este sugestiv și concentrat. Detașare reticentă și indiferență aparentă în momentele în care este vorba de sine, îndrăzneală măsurată atunci cînd încearcă să învingă timiditatea lui Carlo, interes sincer sau ironie blîndă la minciunile acestuia, resemnare senină în final.

În rolul arhivarului-poet Carlo Lusta (există o predilecție a unor dramaturgi pentru a-și căuta eroii printre arhivari), Ștefan Tapalagă schițează imaginativ chipul unui tînăr înclinat spre boemie, cu vise anarhiste chiar, dar constrîns să vegețeze, disciplinat și zelos, între file mucegăite de dosar, într-un birou-celulă unde nu pătrunde nici o rază de soare. (Izolarea, spațiul închis stimulează, se vede, într-o foarte mare măsură, fantezia, de aceea arhivarii sînt — în literatură cel puțin — poeți, făuritori de lumi imaginare, virtuali eroi de epopee.) Ștefan Tapalagă fixează eroul, într-un echilibru perfect, pe coordonatele unui comic poetic, atent să nu creeze disonanțe stilistice cu ansamblul spectacolului.

Datorită acestor doi interpreți, *Duminică de septembrie* a lui Ugo Betti a fost de o tristețe moderată.

I. R.